

**Fontem Ventures:
Reactie op internetconsultatie inzake Besluit
houdende wijziging van het Tabaks- en
rookwarenbesluit**

31 augustus 2017

Algemeen – Fontem Ventures

Fontem Ventures is een ontwikkelaar van innovatieve lifestyle producten waaronder *vaping* producten, ook bekend als e-sigaretten. Fontem Ventures is een zelfstandige dochteronderneming van Imperial Brands plc. en is gevestigd in Amsterdam. Met ongeveer 200 medewerkers werken wij aan *next generation products*, waarbij schadevermindering ten opzichte van tabaksgebruik centraal staat. Ons doel is om het risico voor (ex-)rokers sterk te verminderen door alternatieven voor nicotine consumptie te ontwikkelen zonder tabak en de daarbij horende schadelijke stoffen. Momenteel produceert Fontem Ventures het elektronische sigarettenmerk blu™, dat op dit moment op de markt is in Frankrijk, Italië, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten.

Wij zijn van mening dat e-sigaretten zonder tabak (zowel met als zonder nicotine) niet onder het voorgestelde vertoningsverbod in winkels zouden moeten vallen, omdat:

- Het verbod een belemmerende werking heeft op de verkoop van e-sigaretten, waardoor de overstap van tabak naar e-sigaretten wordt bemoeilijkt, dit gaat ten koste van de volksgezondheid;
- Het verbod e-sigaretten gelijkstelt aan tabaksproducten en dit is onverantwoordelijk;
- Het verbod een significant concurrentienadeel voor fabrikanten van en handelaars in e-sigaretten betekent en daarmee wordt ook de consument benadeeld.

Daarnaast pleiten wij voor een andere formulering van de voorgestelde gezondheidswaarschuwing voor vaping producten zonder nicotine, omdat:

- Deze niet proportioneel is;
- Door de waarschuwing consumenten een verkeerd beeld krijgen over de relatieve schadelijkheid van deze producten.

Vragen en antwoorden

Vraag 1 van 4

Wat vindt u van het voorstel om speciaalzaken die uitsluitend rookwaren en rook-accessoires verkopen per 1 januari 2020 direct uit te zonderen van het uitstalverbod?

Fontem is van mening dat e-sigaretten niet onder dit verbod zouden moeten vallen. Onder e-sigaretten verstaan wij producten waarbij een (non-) nicotine houdende vloeistof wordt verwarmd om vervolgens de (non-) nicotine houdende *damp* te nuttigen. Z.g. “*Heated tobacco*” producten zijn geen e-sigaretten maar een hybride tabaks-variant (*ter illustratie: het verschil tussen een volledig elektrische auto en een hybride auto*). Bij deze producten wordt immers geen vloeistof verwarmd maar tabak. Hierdoor vallen beide producten weliswaar onder de overkoepelende term “Next Generation Products” (NGP), echter vinden wij het **niet** verdedigbaar deze “heated tobacco” uit te zonderen van een uitstalverbod noch is onze argumentatie van toepassing op deze producten.

Over het voorstel:

- Het plaatst e-sigaretten in dezelfde categorie als tabaksproducten en impliceert een gezondheidsrisico voor de consument dat gelijk is aan tabak. Dit is onterecht omdat er een groeiende wetenschappelijke consensus bestaat dat e-sigaretten aanzienlijk minder schadelijk zijn dan tabaksrook¹²³, zoals ook door de Nederlandse RIVM⁴ is erkend. Daarbij hebben de producten een belangrijke rol in de vermindering van schade veroorzaakt door tabaksproducten⁵⁶. Beperking van de zichtbaarheid van en de toegang tot e-sigaretten kan de roker belemmeren om over te stappen naar een veel minder schadelijk alternatief voor tabaksproducten. Het is in het belang van de volksgezondheid dat e-sigaretten) zo zichtbaar en b) zo aantrekkelijk mogelijk worden gepresenteerd richting volwassen rokers.
- E-sigaretten zijn een relatief nieuwe categorie en worden door rokers nog onvoldoende gezien als een minder schadelijk alternatief voor tabaksproducten. De invoering van een vertoningsverbod zou dit kunnen versterken door de zichtbaarheid verder te beperken en daarmee ook het bewustzijn bij rokers;
- Ondanks dat het gebruik van e-sigaretten onder de 18 een serieus thema is concluderen wij dat het gebruik zeer laag is⁷. Volgens de speciale Eurobarometer 429⁸ is 23 % van de algemene bevolking in Nederland (ouder dan 15 jaar) een roker. 10% van de bevolking heeft wel eens een e-sigaret geprobeerd. In het totaal is 2% van de algemene bevolking momenteel e-sigaret -gebruiker (dit komt neer op ongeveer 280.000 dampers in Nederland), terwijl het e-sigaret gebruik bij huidige rokers op 7% werd geraamd, bij ex-rokers op 1% en bij NIET rokers op 0%. Dit laatste onderstreept dat er in de praktijk geen sprake is van een “gateway” naar het roken van tabak wanneer er gebruik wordt gemaakt van e-sigaretten.

¹ A. McNeill et al on behalf of Public Health England: [E-cigarettes: an evidence update](#), 2015

² Belgium's Superior Health Council and Health Ministry agreed that EVPs are a less harmful alternative to tobacco: [Tabacstop, Cigarette électronique: le nouvel avis du Conseil Supérieur de la Santé](#), October 2015

³ In 2016, Norway's Health Minister lifted a ban on e-cigarette sales, stating that “e-cigarettes have less damage potential than tobacco smoke”: <http://www.vapingpost.com/2016/12/26/ecigs-win-in-norway-but-at-what-price/>

⁴ W. Visser et al., [The health risks of using e-cigarettes](#), RIVM Letter report 2015-0144

⁵ The 2016 Cochrane Review found EVPs can help people quit smoking with no increased health risks from short- to mid-term (2 years') use: H. Hartmann-Boyce et al., [Electronic cigarettes for smoking cessation](#), September 2016

⁶ In 2016, France's High Council on Public Health endorsed EVPs as a cessation tool, <http://www.hcsp.fr/explore.cgi/avisrapportsdomaine?clefr=541>

⁷ Bauld, L et al: “E-Cigarette Uptake Amongst UK Youth: Experimentation, but Little or No Regular Use in Nonsmokers”, *Nicotine & Tobacco Research*, 2016

⁸ Van Guchte et al., Online vape shop customers who use e-cigarettes report abstinence from smoking and improved quality of life, but a substantial minority still have vaping-related health concerns - <http://www.mdpi.com/1660-4601/14/7/798/pdf>

Hierdoor kan het verbod niet op grond van het beschermen van de jeugd worden gerechtvaardigd. Het structureel monitoren van het gebruik van e-sigaretten onder minderjarigen zou wat ons betreft wel een goed beleidsvoornemen zijn, net als de reeds vastgestelde minimumleeftijd voor e-sigaretten.

- De nota van toelichting stelt dat het uitstalverbod al met succes is ingevoerd in o.a. Australië, Canada, het VK, Ierland, Noorwegen & Finland. Echter in de UK & Ierland zijn *vaping* producten uitgezonderd van een uitstalverbod en in Canada is geen uitstalverbod voor e-sigaretten. Tot slot is er in Noorwegen⁹ sprake van de-regulering, daar heeft de minister van gezondheid in 2016 een verbod op de verkoop van e-sigaretten opgeheven, omdat "e-sigaretten minder schadepotentieel hebben dan tabaksrook".
- Het voorstel van de Nederlandse overheid staat haaks op de beleidsvoornemens van bijvoorbeeld de overheid in de VK, waar e-sigaretten onderdeel zijn van het ontmoedigingsbeleid¹⁰. Door e-sigaretten uit het zicht te plaatsen worden ze gedenormaliseerd en is het in combinatie met alle andere restricties (reclameverboden) vrijwel onmogelijk om rokers te attenderen op minder schadelijke alternatieven zoals e-sigaretten. In de UK concludeert het *Department of Health* dat tot 2016 al 2 miljoen rokers zijn gestopt met behulp van de e-sigaretten en maar liefst 470.000 rokers e-sigaretten gebruiken als een hulpmiddel om te stoppen. Door de e-sigaretten uit te zonderen van het uitstalverbod kan er winst worden geboekt voor de volksgezondheid en kan Nederland zich aansluiten bij dergelijke effectieve beleidsontwikkelingen in andere Europese landen. De Royal College of Physicians hebben daarbij aangegeven dat "het belangrijk is om het gebruik van e-sigaretten zo wijd mogelijk te promoten"¹¹.
- In een recente studie¹² is onderzocht hoe verschillende wetgevende kaders de effectiviteit van EVP's kunnen beïnvloeden als een stop met roken middel. De auteurs concludeerde dat gebruik van EVP's in de praktijk "enkel effectief lijkt in een minder gereguleerde omgeving, dit suggereert dat de voordelen van EVP's voor het stoppen met roken waarschijnlijk sterk afhankelijk zijn van regelgeving." Wij concluderen dat het daarom niet juist is deze producten onder dezelfde regelgeving te laten vallen als tabak.
- De RIVM zegt in eigen onderzoek over de gezondheidseffecten van het gebruik van e-sigaretten het volgende: "Deze gezondheidseffecten zijn wel veel minder ernstig dan die van tabak roken"¹³. Verder merken wij op dat:
  - Als gevolg van de TPD wetgeving reeds is opgenomen dat ingrediënten in *vaping liquids* geen CMR kenmerken mogen hebben
  - Een recenter onderzoek¹⁴ concludeert dat *vapen* onder de juiste omstandigheden resulteert in veel lagere kankerverwekkende potentie dan tabaksrook. Hierdoor wordt geschat dat EVP damp vergeleken met tabaksrook het risico op kanker minder dan 1%¹⁵ is.

⁹ <http://www.vapingpost.com/2016/12/26/ecigs-win-in-norway-but-at-what-price/>

¹⁰ https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/630217/Towards_a_Smoke_free_Generation_-_A_Tobacco_Control_Plan_for_England_2017-2022_2_.pdf

¹¹ <https://www.rcplondon.ac.uk/news/promote-e-cigarettes-widely-substitute-smoking-says-new-rcp-report>

¹² [1] "Does the regulatory environment for e-cigarettes influence the effectiveness of e-cigarettes for smoking cessation?: Longitudinal findings from the ITC Four Country Survey." *Nicotine Tob Res* 2017

¹³ W. Visser et al., *The health risks of using e-cigarettes*, RIVM Letter report 2015-0144

¹⁴ Stephens, W.E., Comparing the cancer potencies of emissions from vaporized nicotine products including e-cigarettes with those of tobacco smoke. *Tobacco Control*, 2017

¹⁵ <http://tobaccocontrol.bmj.com/content/early/2017/08/04/tobaccocontrol-2017-053808>

Vraag 2 van 4**Wat vindt u van het voorstel dat supermarkten vanaf 2020 verplicht zijn om aan het uitstalverbod te voldoen?**

Zoals omschreven hierboven zouden e-sigaretten niet onder dit verbod horen te vallen omdat ze geen tabak bevatten. Fontem Ventures ondersteunt EVP wetgeving welke bewezen effectief is en rekening houdt met de relatieve schadelijkheid van de producten ten opzichte van tabaksproducten. Dit is essentieel voor verantwoordelijke groei van de categorie en de toegankelijkheid tot deze producten voor volwassenen consumenten. Daarom zouden deze producten tevens geen onderdeel uit moeten maken van tabaks- of vergelijkbare wetgeving.

Vraag 3 van 4**Wat vindt u van het voorstel dat andere verkooppunten dan supermarkten tot 2022 uitgezonderd worden van het uitstalverbod?**

Het is niet proportioneel om de detailhandel restricties op te leggen voor de verkoop van e-sigaretten zoals bij vraag 1 is gemotiveerd. Fontem Ventures ondersteunt EVP wetgeving welke bewezen effectief is en rekening houdt met de relatieve schadelijkheid van de producten ten opzichte van tabaksproducten. Dit is essentieel voor verantwoordelijke groei van de categorie en de toegankelijkheid tot deze producten voor volwassenen consumenten. Daarom zouden deze producten tevens geen onderdeel uit moeten maken van tabaks- of vergelijkbare wetgeving.

Vraag 4 van 4**Wat vindt u van het voorstel dat een zelfstandig aankooptransactie via een tabaksautomaat niet meer is toegestaan vanaf 2022?**

Aangezien e-sigaretten geen tabak bevatten zouden ze hier niet onder moeten vallen.

Aanvullende opmerkingen

Het voorstel van de Nederlandse regering bevat tevens een voorstel voor een nieuwe tekstuele waarschuwingstekst. Ook worden verschillende kanttekeningen geplaatst bij het vermeende gateway effecten van e-sigaretten.

Op de volgende pagina's hebben wij onze opvattingen over deze twee onderwerpen uiteengezet.

Gezondheidswaarschuwing

De Nederlandse overheid en de betrokken instanties dienen consumenten te informeren over de relatieve risico's en voordelen van e-sigaretten, op basis van heldere en objectieve informatie. We zijn daarom teleurgesteld om te zien dat de Nederlandse voorschriften voor niet-nicotine bevattende e-sigaretten en e-vloeistoffen de volgende waarschuwing betreft: "*Dit product schaadt uw gezondheid. Het gebruik ervan wordt afgeraden voor niet-rokers.*" Vanwege de redenen die wij hieronder vermelden, is Fontem Ventures van oordeel dat de eerste zin van deze voorgestelde gezondheidswaarschuwing niet geschikt is voor deze producten omdat het voor de lezer niet duidelijk is in welke context deze wordt gecommuniceerd. Hierdoor ontstaat een verkeerd beeld bij consumenten over de relatieve schadelijkheid en gaat deze verder dan de gezondheidswaarschuwing op e-sigaretten *met* nicotine. Dit is niet logisch noch verdedigbaar.

- **Deze gezondheidswaarschuwing ondermijnt mogelijk inspanningen om tabaksconsumptie te verminderen.** Hoewel de Nederlandse RIVM (2015) reeds heeft erkend dat e-sigaretten minder schadelijk zijn dan tabak¹⁶, is er een groeiend aantal onafhankelijke wetenschappelijke bewijzen voorhanden die aantonen dat *vapen*^{17,18,19} aanzienlijk minder schadelijk is dan roken. In een rapport gepubliceerd door de Britse organisatie *Action on Smoking and Health* (ASH) in 2017 toonde aan dat een van de meest voorkomende redenen voor rokers om e-sigaretten te proberen was dat ze "bezorgd zijn dat ze niet veilig genoeg zijn"²⁰. Het feit dat deze overtuiging wijdverspreid is, ondanks het toenemende bewijs dat dit niet het geval is (zoals hierboven), betekent dat de overheid zorgvuldig moet omgaan met de tekst van gezondheidswaarschuwingen op niet-nicotine-e-sigaretten, om ervoor te zorgen dat het veel lagere risico dan roken goed duidelijk is. Wij wijzen u ook graag op de beleidskeuzes die onlangs door het Britse ministerie van Volksgezondheid zijn gemaakt inzake tabaksontmoediging: ze hebben duidelijk e-sigaretten onderscheiden van tabaksproducten en hebben openlijk verklaard dat zij campagneboodschappen zullen lanceren over de relatieve veiligheid van e-sigaretten in vergelijking met tabaksproducten²¹. Recent beleidsveranderingen van andere overheden onderstrepen deze trend naar een meer positieve regelgeving op het gebied van e-sigaretten: in juli heeft de Amerikaanse *Food and Drug Administration* (FDA) een herziening van haar onevenredige behandeling van e-sigaretten aangekondigd. Dit betekent een hernieuwde focus op het stimuleren van switchgedrag van tabak naar EVPs. Daarnaast heeft de minister van gezondheid van Noorwegen in 2016 een verbod op de verkoop van e-sigaretten opgeheven, omdat "e-sigaretten minder schadepotentieel hebben dan tabaksrook"²².
- **Gezondheidswaarschuwingen moeten wetenschappelijk worden ondersteund en duidelijke informatie verstrekken -deze voorgestelde gezondheidswaarschuwing is echter misleidend en onjuist.** Het doel van de Nederlandse overheid zou moeten zijn om rokers en nicotinegebruikers een basis te bieden om geïnformeerde keuzes te maken, die zowel risico's als voordelen juist weerspiegelen. Wettelijke voorschriften voor consumenteninformatie zouden niet moeten

¹⁶ W. Visser et al., *The health risks of using e-cigarettes*, RIVM Letter report 2015-0144

¹⁷ A. McNeill et al on behalf of Public Health England: *E-cigarettes: an evidence update*, 2015

¹⁸ Belgium's Superior Health Council and Health Ministry agreed that EVPs are a less harmful alternative to tobacco: *Tabacstop, Cigarette électronique: le nouvel avis du Conseil Supérieur de la Santé*, October 2015

¹⁹ The 2016 Cochrane Review found EVPs can help people quit smoking with no increased health risks from short- to mid-term (2 years') use: H. Hartmann-Boyce et al., *Electronic cigarettes for smoking cessation*, September 2016

²⁰ ASH UK, *Use of e-cigarettes among adults in Great Britain 2017* (Fig. 7), May 2017

²¹ UK Department of Health: *Towards a Smokefree Generation: A Tobacco Control Plan For England*, July 2017: "The evidence is increasingly clear that e-cigarettes are significantly less harmful to health than smoking tobacco. The government will seek to support consumers in stopping smoking and adopting the use of less harmful nicotine products."

²² <http://www.vapingpost.com/2016/12/26/ecigs-win-in-norway-but-at-what-price/>

worden uitgebuit om een bepaalde gedragsuitkomst te bereiken. - In dit geval wordt er door te overdrijven over de risico's, het gebruik afgeschrikt. Bij de bepaling van risicocommunicatie dient de Nederlandse wetgever ervoor te zorgen dat verplichte informatie over niet-nicotineverpakkingen geen nodeloos belemmerend effect heeft of een onevenredige indruk geeft van risico's. In plaats daarvan moeten waarschuwingen verwijzen naar bekende risico's, en door een brede doelgroep juist zijn te interpreteren. Bovendien, aangezien uit bewijsmateriaal blijkt dat e-sigaretten overweldigend worden gebruikt door huidige en voormalige rokers²³, moet in een waarschuwingstekst het risicoprofiel worden overwogen ten opzichte van roken, in plaats van alleen rekening te houden met hun risico in het kader van gebruik door niet-rokers - een groep waarvan het gebruik van E-sigaretten zeer gering is²⁴.

- **Het creëren van de verkeerde beeldvorming kan het switchen van rokers naar EVPS en het gebruik van low- en no-nicotineproducten ondermijnen.** Recente wetenschappelijke studies over het gebruik van nicotine in e-sigaretten - waaronder een onderzoek van meer dan 22.000 *vapers* in de VS en het Verenigd Koninkrijk^{25,26} - constateerden dat de voorkeuren van consumenten snel verschuiven naar low nicotine en non-nicotine vloeistoffen. Dit is een opvallende ontwikkeling en staat in schril contrast met vijf of meer jaar geleden, toen rokers doorgaans gebruik maakten van EVP liquids met high-nicotine vloeistoffen. Als de Nederlandse regering deze trend wil aanmoedigen moet het ervoor zorgen dat wetgeving de consumenten niet afschrikt door de eisen voor niet-bevestigde verklaringen op te leggen.
- **De voorgestelde gezondheidswaarschuwing overschrijdt de bepalingen van de bestaande EU-wetgeving aanzienlijk, zonder dat deze bijdraagt aan de bescherming van de consument.** Er is geen eis voor een gezondheidswaarschuwing voor non-nicotine e-vloeistoffen in de EU-richtlijn inzake tabaksproducten (EUTPD). De EUTPD bevat een gezondheidswaarschuwing voor nicotine houdende e-sigaretten, met de verplichte formulering: "Dit product bevat nicotine, een zeer verslavende stof." De lidstaten kunnen optioneel kiezen voor: "Het gebruik wordt niet aanbevolen door niet-rokers." "De Nederlandse voorgestelde bewoordingen voor non-nicotine houdende e-sigaretten is daarom disproportioneel. Hoewel sommige andere lidstaten (bijvoorbeeld Frankrijk) non-nicotineproducten hebben benoemd in sommige elementen van hun wetgeving, b.v. rapportagevereisten, lijkt de doelstelling te zijn om consistentie te waarborgen en duidelijke consumenteninformatie te verstrekken. Het invoeren van een alarmistische en onbevestigde gezondheidswaarschuwing voor non-nicotineproducten geeft de consument geen verdere of duidelijke informatie, noch helpt het bij het bereiken van consistentie in de wetgeving van nicotine bevattende en nicotinevrije e-sigaretten.

De Nederlandse overheid zou moeten streven om een juiste beeld te geven van de risico's voor de consument, met andere woorden, een nauwkeurige beeld van de relatieve risico's van het gebruik van (non-nicotine) e-sigaretten, in vergelijking met roken. Als de Nederlandse overheid er voorstander van is om gezondheidswaarschuwingen op non-nicotineproducten op te leggen, zou Fontem's alternatieve voorstel voor het etiket rekening houden met een enige context, bijvoorbeeld: "Geen elektronisch vaping product is helemaal veilig, maar gebruik van dit product is waarschijnlijk

²³ ASH UK, [Use of e-cigarettes among adults in Great Britain 2017](#) (Fig. 1), May 2017

²⁴ Van Guchte et al., [Online vape shop customers who use e-cigarettes report abstinence from smoking and improved quality of life, but a substantial minority still have vaping-related health concerns](#), July 2017: "According to the Special Eurobarometer 429 out of the 14 million Dutch over 15 years old, 23% were current smokers, and 10% of the population had tried an e-cig. A total of 2% of the general population were current e-cig users (which translates to about 280,000 Dutch current vapers), whereas current e-cig use in current smokers was estimated at 7%, in ex-smokers at 1%, and in never-smokers at 0%."

²⁵ Russell, C.: *Patterns of E-Cigarette Use Among 22,807 U.S. Adults*, TSRC conference USA, 2016

²⁶ ASH UK, [Use of e-cigarettes among adults in Great Britain 2017](#), May 2017

veel minder schadelijk dan roken "of enkel " Dit product wordt niet aanbevolen voor gebruik door niet-rokers ".

Gateway effecten en de renormalisatie theorie

Sommige toezichthouders hebben de vrees uitgesproken dat EVP's zouden kunnen fungeren als een 'gateway' voor tabaksgebruik bij niet-rokers, of dat *vapen* het roken zou kunnen 'renormaliseren'. Deze angsten zijn niet gerechtvaardigd, voornamelijk omdat er geen overtuigend bewijs is dat niet-rokers gaan *vapen*, en ten tweede omdat het fenomeen "gateway" juist andersom werkt. De grote meerderheid van de *vapers* startte zijn nicotine consumptie middels een traditionele sigaret om vervolgens te switchen naar een minder schadelijk alternatief zoals de e-sigaret. Wij concluderen verder dat:

- Zeer recentelijk (29 augustus jl.) is in een onderzoek^{27,28} uit het VK aangetoond dat er geen bewijs bestaat dat EVP's jonge mensen aanzetten tot roken [5]. De studie, een samenwerking tussen het UK Center for Tobacco and Alcohol Studies, Public Health England, Action on Smoking and Health en het DECIPH-er Center aan de Universiteit van Cardiff, analyseerden vijf grootschalige enquêtes uitgevoerd in de periode 2015-2017 waaraan meer dan 60.000 11-16 jarigen deelnamen en concludeerden dat jongeren die nooit gerookt hadden het gebruik van EVP's onbeduidend was – gemiddeld genomen tussen 0,1% en 0,5% over de vijf enquêtes.
- Volgens de speciale Eurobarometer 429²⁹ is 23 % van de algemene bevolking in Nederland (ouder dan 15 jaar) een roker. 10% van de bevolking heeft wel eens een e-sigaret geprobeerd. In het totaal is 2% van de algemene bevolking een huidige e-sigaret -gebruikers (dit komt neer op ongeveer 280.000 dampers in Nederland), terwijl het e-sigaret gebruik bij huidige rokers op 7% werd geraamd, bij ex-rokers op 1% en bij NIET rokers op 0%. Dit laatste onderstreept dat er in de praktijk geen sprake is van een "gateway" naar het roken van tabak wanneer er gebruik wordt gemaakt van e-sigaretten.
- *Action on Smoking and Health UK*, een organisatie die sinds 2012 jaarlijks onderzoek in het Verenigd Koninkrijk uitvoert, concludeerde in mei 2017 dat minder dan 0,3% van de *vapers* mensen zijn die nooit eerder hebben gerookt³⁰. Een recente analyse van EVP-opname onder de Britse jeugd heeft uit diverse afzonderlijke studies aangetoond dat, hoewel er sprake is van een aantal experimenten onder de niet-rokers, er geen bewijs dat deze groep jongeren regelmatig EVP's gebruikt. Regelmatig gebruik is bijna volledig geconcentreerd bij jongeren die al roken³¹.
- In de VS is het jeugdroken sinds de late jaren negentig gestaag gedaald. Het "Monitoring the Future" (MTF) onderzoek toont aan dat roken in 1996 op 28,3% piekte en in 2016 tot 5,9% daalde. Sinds 2011 is in de VS het gebruik van EVP's snel gestegen en is er een bijzonder sterke daling in de tabaksconsumptie van tieners waarneembaar (van 11,7% tot 5.9%³²).

²⁷ [5] Bauld, L., et al., Young People's Use of E-Cigarettes across the United Kingdom: Findings from Five Surveys 2015-2017. *Int J Environ Res Public Health*, 2017. 14(9).

²⁸ <http://ash.org.uk/media-and-news/press-releases-media-and-news/uks-largest-ever-analysis-of-data-shows-no-evidence-that-e-cigarettes-are-leading-young-people-into-smoking/>

²⁹ Van Guchte et al., Online vape shop customers who use e-cigarettes report abstinence from smoking and improved quality of life, but a substantial minority still have vaping-related health concerns - <http://www.mdpi.com/1660-4601/14/7/798/pdf>

³⁰ <http://ash.org.uk/download/use-of-e-cigarettes-among-adults-in-great-britain-2017/>

³¹ Bauld, L et al: "E-Cigarette Uptake Amongst UK Youth: Experimentation, but Little or No Regular Use in Nonsmokers", *Nicotine & Tobacco Research*, 2016

³² Johnson, L et al (2016) Monitoring the Future: National Survey Results on Drug Use, 1975-2016: 2016 Overview, <http://www.monitoringthefuture.org/pubs/monographs/mtf-overview2016.pdf>

- De Wereldgezondheidsorganisatie erkent dat "renormalisatie" gemeten middels prevalentie van roken zich momenteel niet voordoet³³ en Public Health England stelt dat er " tot nu toe geen bewijs is dat e-sigaretten als gateway optreden voor jeugdige rokers."

Bovenstaand neemt niet weg dat fabrikanten en detailhandelaren waakzaam moeten blijven dat EVP's niet aantrekkelijk zijn voor minderjarigen en het aantal niet-rokers zo beperkt mogelijk blijft. In Nederland helpt het dan ook dat de leeftijdsgrens voor EVP's reeds al is verhoogd naar 18 jaar.

---

³³ http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop6/FCTC_COP6_10Rev1-en.pdf